

Ю. В. Муравйов

Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ВИТРАТ І ДЖЕРЕЛ НАДХОДЖЕНЬ ВІД ВЕДЕННЯ МИСЛИВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Мисливство вже багато років залишається збитковим видом господарювання як у Львівській області, так і в Україні загалом. Основними причинами є прогалини у законодавстві, низький рівень самофінансування, корупція та браконьєрство. На основі актуальних статистичних даних проаналізовано динаміку кількості витрат на ведення мисливського господарства у Львівській області за період 2015–2017 рр. Витрати за аналізований період зростають на 10,3–14,3 %. Виявлено, що збільшення загальних витрат відбувається за рахунок витрат на оплату праці працівників, зайнятих у мисливському господарстві. Встановлено, що частка витрат на охорону, відтворення, облік диких тварин, упорядкування мисливських угідь упродовж 2015–2017 рр. демонструє спадну динаміку: у 2015 р. – 39,1 % від загальних витрат, а у 2017 р. – 30,3 %. Досліджено динаміку кількості надходжень від ведення мисливського господарства Львівської області. Від ведення мисливського господарства витрати у 2017 р. (6987,0 тис. грн) збільшилися на 48 % порівняно з показником 2015 р. (4736,7 тис. грн), проте не перевищували розміру загальних витрат. Проаналізовано рентабельність мисливської галузі Львівської області за період 2015–2017 рр. Окупність галузі знаходиться в межах від 30,3 до 35,4 %. Запропоновано застосовувати вольєрний метод розведення диких тварин, зокрема ратичних. Рекомендовано вдосконалити економічні санкції та штрафи для боротьби з нераціональним використанням мисливських угідь.

Ключові слова: надходження; витрати; збитковість; ринкові механізми; вольєрне розведення; браконьєрство.

Вступ. Мисливське господарство – це особлива галузь економіки, невід’ємна частина природокористування, що використовує для свого функціонування тваринні ресурси і водночас займається їх відтворенням та охороною. Ця галузь вміщує в собі тріаду складових елементів концепції Сталого розвитку, оскільки забезпечує екологічні (збереження біорозмаїття), соціальні (рекреаційні та естетичні потреби) та економічні (послуги та ресурси для подальшої економічної діяльності) функції (Bondarenko et al., 2005).

На 2018 р. мисливські угіддя Львівської обл. займають площу 1 млн 771 тис. га, що становить 81 % від території області і 4 % – від угідь України. Незважаючи на сприятливі кліматичні умови, велику площу мисливських угідь, мисливство, на жаль, не є провідною та прибутковою галуззю економіки нашої країни (Pasport, 2018).

Основною причиною збитковості є неефективна модель, що залишилася з радянських часів, ведення мисливського господарства, яке не відповідає сучасним ринковим відносинам. Вона породжує супутні проблеми, такі як: недосконалість мисливського законодавства; невідповідність європейським стандартам; надмірна кількість мисливських угідь та відсутність чіткого механізму плати за користування ними; браконьєрство; не розроблена програма розведення диких тварин, боротьби з хижими звірами та чітких вимог до егерської служби; низький рівень мисливської культури й етики

та стимулювання працівників.

Мисливські угіддя потребують значних капіталовкладень з боку власників, аби бути "продуктивними" як з економічного, так і з екологічного особливостей. Проте здебільшого угіддя є тільки об'єктом "короткочасної наживи", адже власники не мають конкретно встановлених прав та обов'язків щодо користування ними. Ресурси мисливського господарства вичерпуються, принципи концепції Сталого розвитку не дотримуються, мисливська галузь залишається збитковою, і як наслідок, її шанси вийти на рентабельність щоразу зменшуються (Protsiv, 2009, 2015).

Об'єкт дослідження – процес формування витрат та надходжень від ведення мисливського господарства Львівської області. **Мета дослідження** – проаналізувати кількісні та якісні зміни витрат і джерел надходжень від ведення мисливського господарства Львівської області. **Методи дослідження** – порівняльний аналіз та математична статистика.

Результати дослідження та їх обговорення. Природно-кліматичний та економічний потенціал мисливського господарства Львівщини, незважаючи на свою потужність, використовується не у повною обсязі, спричиняючи нерентабельність галузі. Ведення мисливського господарства, як самостійної галузі економіки, супроводжується такими формами витрат: заробітна плата працівників, зайнятих у мисливському господар-

Інформація про авторів:

Муравйов Юрій Володимирович, канд. екон. наук, доцент, кафедра менеджменту організацій і адміністрування.

Email: muravjov@i.ua

Цитування за ДСТУ: Муравйов Ю. В. Дослідження витрат і джерел надходжень від ведення мисливського господарства Львівської області. Науковий вісник НЛТУ України. 2019, т. 29, № 4. С. 50–52.

Citation APA: Muraviov, Yu. V. (2019). Investigation of costs and sources of income from hunting economy of Lviv region. *Scientific Bulletin of UNFU*, 29(4), 50–52. <https://doi.org/10.15421/40290411>

стві; охорона, відтворення та облік диких тварин; упорядкування мисливських угідь. Кількість витрат та надходжень від ведення мисливського господарства Львівської обл. за аналізований період (2015–2017 рр.) наведено у таблиці (Dovkillia Lvivskoi oblasti, 2018).

Таблиця. Дані витрат та надходжень від ведення мисливського господарства Львівської області (Dovkillia Lvivskoi oblasti, 2018)

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Загальні витрати на ведення мисливського господарства, тис. грн	15643,1	17252,9	19722,1
- зокрема на охорону, відтворення, облік диких тварин, упорядкування мисливських угідь	6118,7	6343,4	5981,5
1) зокрема на облік диких тварин	89,8	77,1	76,7
2) охорону диких тварин та боротьбу з браконьєрством	2101,0	2319,3	1908,3
3) біотехнічні заходи із збереження і відтворення диких тварин	3798,6	3787,1	3963,3
4) упорядкування мисливських угідь	129,3	159,9	33,1
5) витрати на штучне розведення мисливських тварин для розселення	165,4	252,4	225,0
Надходження від ведення мисливського господарства, тис. грн	4736,7	6088,4	6987,0

Загальні витрати на ведення мисливського господарства впродовж аналізованого періоду постійно збільшуються: у 2016 р. – на 10,3 % порівняно з 2015 р., а у 2017 р. – на 14,3 %. Щорічне збільшення загальних витрат загалом зумовлене зростанням заробітної плати працівників, зайнятих у мисливському господарстві, адже саме ця частка витрат є основною і найвагомішою (понад 60 %).

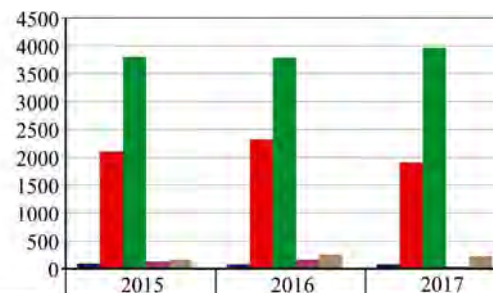
Складовою частиною показника ефективності ведення мисливського господарства є витрати, що спрямовані саме на охорону, відтворення та облік диких тварин і впорядкування мисливських угідь. Проте, незважаючи на щорічне збільшення загальних витрат, саме їх частка у відсоткову співвідношенні, навпаки, зменшується (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка зміни частки витрат на охорону, відтворення, облік диких тварин та впорядкування мисливських угідь, %

Найкритичніша ситуація склалася у 2017 р., коли зменшення витрат на охорону, відтворення, облік диких тварин та упорядкування мисливських угідь було не тільки відносне, але й абсолютне впродовж аналізованого періоду (5981,5 тис. грн). Структуру витрат на охорону, відтворення, облік диких тварин та упорядкування мисливських угідь Львівської обл. впродовж аналізованого періоду зображено на рис. 2.

Найбільшу частку у загальній структурі становлять витрати на біотехнічні заходи та боротьбу з браконьєрством (понад 61 і 32 % відповідно). У 2017 р. частка витрат на упорядкування мисливських угідь зменшилася на 80 %. Причиною цього є надмірна кількість угідь, користувачів та державне недофінансування.

Рис. 2. Структура витрат на охорону, відтворення, облік диких тварин та упорядкування мисливських угідь Львівської області

Сума надходжень від ведення мисливського господарства впродовж аналізованого періоду зросла на 48 %, проте не перевищувала суми витрат. Джерела надходжень переважно формуються завдяки реалізації ліцензій, відстрільних карток, м'яса, трофеїв, а також надання послуг егерською службою та спонсорської допомоги. За період 2015–2017 рр. надходження від державного бюджету становили від 30,3 до 35,4 % загальних витрат. Ця частка свідчить про низьку окупність мисливської галузі, яка фінансується здебільшого за рахунок власних коштів, що є обмежені.

Висновки. Мисливська галузь Львівської обл. залишається збитковою. За аналізований період (2015–2017 рр.) окупність галузі становила тільки 30,3–35,4 %. Надходження від ведення мисливського господарства щороку зростали, проте не перевищували кількості витрат.

Загальні витрати на ведення мисливського господарства у 2016 р. зросли на 10,3 %, а у 2017 р. – на 14,3 %. Найбільшу частку серед загальних витрат становлять витрати на оплату праці (понад 60 %). Витрати на охорону, відтворення, облік диких тварин та впорядкування мисливських угідь впродовж 2015–2017 рр. залишаються майже незмінними. Величина цих витрат є найменшою у 2017 р. – 5981,5 тис. грн, хоча в цей період кількість загальних витрат є найбільшою – 19722,1 тис. грн. Така ситуація є негативною, тому що свідчить про низький рівень фінансування розвитку мисливської галузі.

Для покращення економічної ситуації мисливської галузі потрібно передусім дотримуватися принципів збереження біорізноманіття та продуктивності мисливських угідь. Мисливське господарство, окрім самофінансування, потребує фінансової та правової підтримки від держави на засадах ринкової економіки. Рекомендуємо застосовувати адекватні до шкоди економічні санкції та штрафи як інструмент боротьби з браконьєрством та нераціональним використанням мисливських ресурсів, а також запровадити єдину систему для інвентаризації мисливських угідь та обліку добутих звірів.

На часі є вивчення та впровадження компонентів закордонного досвіду ведення мисливського господарства. Адже, за винятком України, європейське мисливське господарство є високоприбуткове в комплексі з вихованням, навчанням майбутніх етично сформованих

охоронців та користувачів ресурсів мисливських угідь і тварин.

Варто посилити пошук додаткових шляхів фінансового збагачення мисливських господарств. Наприклад, проведення навчання, змагань, оренди, відпочинку тощо. Додаткові надходження у мисливську галузь можна отримати за допомогою методу вольєрного утримання диких тварин, зокрема ратичних. Цей метод забезпечить захист тварин від хижаків і браконьєрів, збільшить погोलів'я видів і, як наслідок, дасть максимальний економічний ефект та прибуток.

Доцільно всіма законними методами підтримати мисливську галузь України. Максимально мотивувати та стимулювати усіх охочих, що прикладають зусилля у цій галузі. Державним органам влади потрібно усвідомити та пам'ятати, що ресурси мисливських угідь та тварин мають національне значення і потребують постійного нагляду та підтримки.

Перелік використаних джерел

- Bondarenko, V. D., Deineka, A. M., Burmas, V. R., Khoietskyi, P. B., & Khodzinskyi, V. P. (2005). *Myslyvskohospodarske zakonodavstvo Ukrainy*. Lviv: Spolom, 336 p. [In Ukrainian].
- Dovkilla L'vivskoi oblasti. (2018). *Holovne upravlinnia statystyky u L'vivskii oblasti*. Retrieved from: <https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/publ/2018/ZB2420180101.pdf>. [In Ukrainian].
- Pasport. (2018). *Ekolohichnyi pasport L'vivskoi oblasti*. Retrieved from: <https://menr.gov.ua/news/32629.html>. [In Ukrainian].
- Protsiv, O. R. (2009). *Efektivne vykorystannia myslivskykh uhid, yak resurs stratehichnoho rozvytku lisopromyslovoho kompleksu*. Teoria i praktyka stratehichnoho upravlinnia rozvytkom rehionalnykh suspilnykh system: II Vseukr. nauk.-prakt. konf. *Yaremche*. (pp. 105–106). [In Ukrainian].
- Protsiv, O. R. (2015). Plata za korystuvannia myslivskymy uhiddamy chy koruptsiinyi podatok? *Poliuvannia ta rybolovlia*, 10(168), 1. [In Ukrainian].

Yu. V. Muraviov

Ukrainian National Forestry University, Lviv, Ukraine

INVESTIGATION OF COSTS AND SOURCES OF INCOME FROM HUNTING ECONOMY OF LVIV REGION

Hunting economy is a special branch of economy, an integral part of forestry, which uses animal resources for its functioning and, at the same time, deals with their reproduction and protection. Hunting has been a loss-making business both in Lviv Region and in Ukraine as a whole for many years. The main causes are gaps in legislation, low levels of self-financing, corruption and poaching. On the basis of actual statistics, the dynamics of the amount of expenses for hunting in Lviv Region for the period 2015-2017 has been analysed. Expenses for the analysed period increase by 10.3 % – 14.3 %. It was revealed that the growth of total expenditures increased at the expense of labour costs for employees in the hunting industry. It has been established that the share of expenses on protection, reproduction, registration of wildlife, and ordering of hunting grounds during 2015-2017 shows a downward trend: in 2015-39.1 % of total expenditures, and in 2017-30.3 %. The largest share in the overall structure is spent on biotechnical measures and the fight against poaching (over 61 % and 32 % respectively). In 2017, the share of expenditure on the regulation of hunting grounds decreased by 80 %, due to the excessive number of lands and their users, who would themselves have to provide financing for this area. The dynamics of the amount of revenues from hunting management in Lviv Region is investigated. Proceeds from hunting in 2017 (UAH 6987.0 ths.), increased by 48 % compared to the figure of 2015 (UAH 4736.7 ths.), but did not exceed the total expenditures. The profitability of hunting industry of Lviv Region for the period 2015-2017 has been analysed. The payback of the industry is within the limits of only 30.3 % to 35.4 %. In order to improve the economic situation of the hunting industry, it is necessary to adhere, above all, to the principles of biodiversity conservation and the performance of hunting grounds. Hunting economy, besides self-financing, needs financial and legal support from the state on the principles of the market economy. It is suggested to use a cage method of breeding wildlife, in particular rarities. It is recommended to impose economic sanctions and fines to combat irrational use of hunting grounds.

Keywords: unprofitable hunting industry; market mechanisms; cage method; poaching.